

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
RIVATAL ES NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Tel fon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK
Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50
Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 194. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 10 — 1923 október 20 Szombat

Keleti Svájc

Ama zímankós koratéli délutánon, amikor Erdély románjai kimondották Gyulafehérváron az egyesülést és megszövegezték az emelkedett szellemű, nemes emberi érzésekkel telt albajuliai határozatokat, azt hittük, hogy az új Románia lesz majd a keleti Svájc, ahová a békétlen Európa el fog záródokolni, hogy megtanulja a népek igazságos együttélését. Azóta sok szó esett itten a keleti Svájeról, de ahogy az idők teltek, egyre jobban foszlott szét az illúzió. Ezzel szemben Romániának hatalmas konkurrensé támadt a szomszédos Csehszlovákiában, melynek tudós megalapítója és elnöke valóban komoly céltudatossággal igyekezik a fiatal republikát a szabadság hazájává, keleti Svájcá tenni. Ne essünk tévedésbe, még Csehszlovákia is nagyon távol van attól az ideális állapottól, amely megérdemelné ezt a szép epitetont. De sok biztató jel van arra, hogy számosan a köztársaság vezetőférfiai közül valóban és nemes következetességgel igyekeznek az ideált megközelíteni.

Ha a prágai hivatalos jelentés megfelel a tényeknek, akkor Masaryk elnök párisi utjával a köztársaság jelentős lépést tett a keleti Svájcá válás felé. Igaz, hogy e tekintetben ellentétes hírek keringenek a sajtóban. Az első jelentések úgy szövegezték, hogy a látogatás legfőbb célja katonai konvenció létesítése Franciaországgal és ezzel még szorosabbá fűzése miatt az imperialista érdekközösségnek, amely alatt Európa nem juthat békéjéhez. Ha ezek a hírek megfelelnek a valóságnak, semmi okunk nem volna, hogy örvendjünk a párisi ünnepeknek. De mi inkább vagyunk hajlandók elhinni azt a másik hirt, hogy a tudós Masaryk nem újabb fegyverek kovácslása végett ment Párisba, de éppen ellenkezőleg azért, hogy a meglévő fegyverekből is békés munkaszerszámokat kovácsoljon. Kétségtelen, hogy Masaryk a szokásos diplomáciai udvariasságokon túlmenő melegséggel fordul Franciaország felé. — De ez a melegség és szeretet korántsem jelenti azt, hogy Csehszlovákia mindenben Franciaország járszalagján akar haladni. Masaryk elnök maga jelentette ki elutazása előtt, hogy Párisban igyekezni fog Franciaországnak Csehszlovákiával szemben támasztott katonai követeléseit csökkenteni. Mára pedig a prágai félhivatalos újság konkrét tényként jelenti, a köztársasági elnök látogatásának legfőbb célja, hogy Csehszlovákia semlegességét minden eshetőségre biztosítsa és hogy ezt a semlegességet Anglia és Franciaország teljes erkölcsi és nagyhatalmi presztizsükkel támogassák.

Ismerve Masaryk tudományos és politikai pályafutását, szívesen vagyunk hajlandók hitelt adni ennek a jelentésnek, hiszen oly jóleső az elgondolás is, hogy van állam Európában, amely minden eszközzel igyekszik biztosítani polgárai békéjét. Nagyon valószínű, hogy Masaryk terve barátságosan fogadtatásban részesül majd Párisban, hiszen a francia kurzus éppen a fokozottabb fegyverkezést diktálja a kis államoknak. De már maga a tény, hogy Masaryk ezzel a követeléssel ment Párisba, jelentős befolyással lesz Európa politikájára. Egészen bizonyos, hogy Angliában nagyobb szimpátiákkal fog találkozni a semleges Csehszlovákia gondolata s ha a törekvés tényleg komoly, Franciaország is kénytelen lesz előbb-utóbb meghajolni előtte. A semleges Csehszlovákia valóssággal forradalmi lépés lesz az európai béke felé. Ha a szomszédok látni fogják azt a hihetetlen fellendülést, amely az ilyen politika nyomában jár, azt a boldogságot, amelyet nem zavar meg a háborútól való rettegés, akkor rá fognak jönni valamennyien, hogy ez az egyetlen út, amely a mai káoszról kivezet.

Poincaré óva intí Lengyelországot a numerusz klauzusról

A lengyelországi zsidó képviselők koncentrált támadása a Witos-kormány ellen

(Páris, okt. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Jelentette már az Uj Kelet, hogy a lengyelországi numerusz klauzusz mozgalom a nyugati államok közvéleményének éles ellenszenvét vívta ki. A lengyel nemzetgyűlés oktatásügyi bizottsága — nem pedig a nemzetgyűlés plénuma, mint ahogy azt néhány sajtóorganum tendenciózusan jelentette — tudvalevőleg megszavazta a numerusz klauzusz törvénytervezetét.

A nagy nyugati államok kulturális körei éles harcot indítottak a készülő lengyel kulturmerénylet ellen. A harcban legelől az „Emberi jogok ligája” járt, amelynek párisi központja, mint azt az Uj Kelet már megírta, Poincaréhoz fordult és felkérték a miniszterelnököt, interveniáljon a népszövetségél, hogy a népszövetség kényszerítse Lengyelországot szerződésben vállalt kötelezettségeinek betartására.

A lengyel kultuszminiszter megleckézeti Poincarét

(Varsó, okt. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Poincaré levele a lengyel kormánykörökben kinos feltűnést keltett. Witos miniszterelnök tegnapi expozéja után rendkívül izgalmas parlamenti vita indult meg, amelynek legfőbb témája a zsidókérdés volt.

Kozicki nemzeti demokrata képviselő kifejtette, miért ütközik nehézségekbe Lengyelországban a zsidókérdés megoldása. A falusi lakosság nagyfokú emigrációja miatt ez a probléma még csak súlyosodott a zsidók által lakott városokban. A zsidók a maguk külön világpolitikáját üzik (!) és ez a politika semmiesetre sem jóindulatu Lengyelország iránt. Ezért amíg a zsidó világpolitika lengyelelles lesz, addig a lengyelek sem folytathatnak zsidóbarát politikát.

Ezután Thon képviselő beszélt és a zsidó parlamenti klub nevében megindokolta a numerusz klauzusz ellen benyújtott sürgősségi javaslatot. A közoktatásügyi miniszter eljárása — mondotta Thon — alkotmányellenes. A tanulmányi arányszám bevezetésére vonatkozó törvényjavaslat még egyáltalán nem került a parlament elé. Sőt maga a közoktatási albizottság sem jutott tovább a javaslat második olvasásánál. Nagyon szomorú, Poincaré francia miniszterelnöknek, aki régi és kipróbált barátja Lengyelországnak, kell figyelmeztetést küldenie, hogy a kisebbségi szerződésben vállalt kötelezettségeket meg ne sértsék. A kultuszminiszter suttymban akarja megvalósítani a numerusz klauzusz. Tény és való, hogy egy titkos körrendelet lett kibocsátva, amely de facto bevezette a numerusz klauzusz. Ha a kultuszminiszternek volt bátorsága titkos rendeletekkel kormányozni alkotmányos államban, akkor legyen bátorsága arra is, hogy e titkos rendeleteket a parlament elé terjessze. Mert nem a helyhiány az egyetemeken és nem is a jörfelfogott nemzeti szempontok az okai a kultuszminiszter numerusz klauzusz rendeletének, hanem egyedüli a zsidóság és a többi kisebbségek üldözése és sikanizálása.

Dr. Thon beszéde alatt viharos jelenetek játszódtak le a zsidó és a nemzeti demokrata képviselők között. Oriási láрма keletkezett amikor Glombinszky közoktatásügyi miniszter a szónoki emelvényre lépett. A baloldal hangos közbeszólásokkal fogadta.

Glombinszky miniszter kereken tagadta, hogy valaha is kibocsátott volna titkos rendeleteket. A francia miniszterelnök levelére vonatkozólag pedig kijelentette, hogy Poincaré eljárása nem helyénvaló és nem ildomos. Poincarénak nem volt joga állásfoglalni a numerusz

Poincaré a felszólítás kézhezvétele után a népszövetség útján figyelmeztető levéllel fordult a lengyel kormányhoz. Poincarénak korrekt diplomáciai stílusban megfogalmazott levele így hangzik:

Kötelességemnek tartom önök tudomására hozni, hogy a numerusz klauzusról érkezett hírek alapján arról értesültem, hogy a lengyel nemzetgyűlés plénuma a nemzetgyűlés oktatásügyi bizottságának javaslata fölötti vitát elhalasztotta. Másrészt ezt a javaslatot nem a bizottság egésze, hanem csupán három szótöbbséggel szavazták meg.

A vita elhalasztása alkalmat ad a lengyel parlamentnek arra, hogy a kérdést beható vizsgálat alá vegye és így hisszük, hogy a lengyel parlament semmi olyat sem követ el, ami ellenkezik az 1919. év június 28-án kötött szerződés szellemével.

klauzusz ellen, minthogy ez merőben belső kérdése Lengyelországnak. A lengyel kormány mindemellett semmiesetre sem akarja megszegni a kisebbségi szerződést.

A bizalmi kérdés felvetésénél a kormány mindössze 16 szótöbbséget kapott, amihez meg kell jegyezni, hogy a szavazásban a legtöbb miniszter is részt vett, ami európai parlamentekben nem igen szokásos.

A külpolitikai bizottság legutóbbi ülésén szintén szóba került a francia miniszterelnök levele. Reizes képviselő a zsidó klub nevében interpellációt intézett Seyda külügyminiszterhez hogy tudomása van-e Poincaré leveléről és jelentést tett-e erről a minisztertanácsnak, továbbá tudomása van-e róla, hogy

a numerusz klauzusz bevezetése a külföldön rendkívül rossz benyomást keltett.

Domboski képviselő szintén Poincaré levelével foglalkozott és hangsúlyozta, hogy a levél szerzője egy szövetséges állam miniszterelnöke, ami egymagában véve olyan jelenség, amely páratlanul áll az európai politikában. Reich képviselő rámutatott a numerusz klauzusz bevezetésének külpolitikai vonatkozásaira és kifejtette, hogy ez nemcsak az alkotmánnyal van ellentétben, hanem akisebbségi szerződéssel is, amely nemzetközi megegyezés. A francia miniszterelnök levelében is bennefoglaltatik az az indirekt figyelmeztetés, hogy

Lengyelországnak be kell tartania azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyeket aláírt.

A zsidó parlamenti klub egyébként határozatot hozott, amelyben kijelenti, hogy a Witos—Glombinski-kabinet ellen, amely alkotmányellenes szellemben vezeti az országot, a legélesebb harcot indítja meg. Ez a kormány reakciós és antiszociális politikájával romlásba dönti az országot. A zsidó klub kijelenti, hogy

csak olyan kormányt támogathat, amely szakít az elnyomás politikájával

és becsületesen az alkotmány és a kisebbségi szerződés alapjára helyezkedik, amely az összes polgároknak és kisebbségeknek is biztosítja politikai, gazdasági és kulturális jogait. A klub csak olyan kormányt támogathat, melyek a gazdasági viszonyok szanálását az összes polgárok igazságos megadóztatásával és nem a gazdaságilag bojkottált zsidó lakosság terhére akarja megvalósítani. A zsidóság polgári és politikai jogairól folytatott küzdelmében a zsidó képviselők klubja csak olyan pártokkal dolgozhat együtt, amelyek szintén hajlandók váll-

ák
lába
s
ásra

gok a

k-
ak!
átok

ÁRI ÁRAK!

CTORIEI 24.

ruk
beren-
atók

merciala-nál,
Ferenc-utca)

ca) 2

öl
phatók

an!

vetve küzdeni a vallási, nemzeti, politikai, gazdasági és szociális elnyomás atmoszférája ellen.

A határozat, amelyet nemcsak a zsidó, de az egyetemes lengyel sajtó is feltűnő helyen közölt, igen mély hatást tett az egész ország közvéleményére.

Sven Hedin a kirgizeknél

A legudvariasabb félvad néptörzs

(Berlin, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemrégiben megjelent Sven Hedin, a világhírű utazó egy könyve, amelynek ez volt a címe: *Azsia küszöbén*. Az utazó e könyvében ama ázsiai törzseknek szokásait ismerteti, akiknél európai ember eddig gyéren, talán egyáltalán nem fordult meg. Sven Hedin Kinában való előretartása során elérkezett a kirgizekhez, itt felütötte sátrát és huzamosabb ideig tanulmányozta ezt a népet. Érdekesnek tartjuk közölni a könyv ama részét, amely a kirgizek vendégszeretettel és udvariassági formáival foglalkozik.

A kirgizférfiak eljöttek sátramba — írja Sven Hedin. Letelepedtek a tűz köré és órákhozát nézték, hogy európai edényeimmel, műszereimmel miként bánok, hogyan főzöm meg ételeimet, hogyan mosakszom, evőeszközömet milyen furfanggal használom.

Nagyon csodálkoztak minden fölött, ami számukra új volt, de oly udvariasak és hogy úgy fejezzem ki magam jónevelésűek voltak, hogy engedelem nélkül semmihez nem nyultak. Egyetlen dolog, amihez nem kérték meg hozzájárulást, az volt, hogy minden felszólítás nélkül el kezdték piszkálni a tüzet és a paraszt egy helyre hányták. Ezt is mindig akkor tették, amikor a sátor ponyvája tűzveszélyben forgott.

Csodálkoztak rajtam, de én nem kevésbé csodálkoztam rajtuk. Mert olyan udvariasak voltak, amilyent félvad nomád népnél aligha lehet fellelni. Amikor egy kirgiz be akart jönni sátramba, mindig megállt a bejáratnál, kezét mellére kulcsolta és mélyen meghajolt. Addig soha le nem ült, amíg erre fel nem szólítottam. Ha felálltam, hogy bundámat magamra vegyem, vagy egy könyvet vegyek ki ládából, a kirgiz mindig felállt és mindaddig állva maradt, amíg újra leültem.

Gondom volt rá, hogy magam is hasonló udvariasságot tanúsítsak velük szemben. Megállapíthatom, hogy a kirgiznek egyik legnagyobb erénye a vendégszeretet. A vendég személye szent és sérthetetlen, akit mindig első helyre kell ültetni és nem szabad engedni, hogy élelemben vagy tüzelőanyagban inséget szenvedjen. Aki a vendégnek bármilyen tekintetben is ártalmára van, az megbocsáthatatlan bünt követi el.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmid.

— Jaques! — mondotta később Pierre — és magához intette egyik bajtársát — ha el találnék valahol esni, akkor te leszel a helyettesem; én utánam te vagy a legnagyobb az eskadronban.

— Hát engem meg sem emlitsz a végrendeletben? — kérdezte egy apró termetű vidám lovas.

— Téged Arnold? — felelt Pierre — és szemével végigmértte a vitézt tetőtől talpáig, — hát igen, ha majd már terád kerül a sor, akkor legjobban leszel, ha a kis Jean-t is magad mellé veszed... társnak. Kettőn együtt talán megütitek a forsrifnos mértéket.

Szóval magam voltam tanuja, hogy hosszú időre hogyan gondoskodtak rólam, de elhatároztam, hogy alkamasabb pillanatra várok, mielőtt fölfedezném magam. Féltem. — Az éjszakát vidám beszélgetés között töltötték a sátorban. Másnap reggel pedig Pierre összes bajtársai kíséretében a tábort papához vezetett. No mert a tábort életben nem sokat teketóriáznak ilyesmivel.

A pap már nekilátott, hogy a szent formásokat végrehajtsa, amikor végre félbeszakítottam és igyekeztem, ahogy éppen francia tudásomból kellett megértetni magam vele.

— Mit? Kiáltott Pierre, aki azt hitte, hogy személye ellen van valami kifogásom — mit, a leányzó nem akar feleségem lenni? Nekem, Pierre Lasusse-nek, aki valóságos káplár vagyok az Anjou regimentben és megütöm a két méter hatvanhetet?!

En csak annál állhatatosabban hangoztattam kifogásaimat, — de hát senki sem értett meg.

Masaryk nemzetközileg akarja garantáltatni Csehszlovákia semlegességét

A köztársasági elnök párisi fogadtatása

(Páris, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Jelentettük már, hogy Masaryk Tamás a cseh köztársaság elnöke Párisba utazott. A francia kormány és a főváros megkülönböztetett tisztelettel fogadta az ősz államfőt, akinek nyugati útját az egész európai politika élénk figyelemmel kíséri. A német sajtóban elterjedt annak hirt, hogy Masaryk Párisban egy francia-cseh katonai szövetség ügyében tárgyal. Ezt a hirt a prágai hivatalos sajtó erősen cáfolja. A „Prager Presse“, a cseh kormány németnyelvű lapja azt írja, sokkal nagyobb a valószínűsége, hogy Masaryk igyekszik megnyerni Franciaországot és Angliát annak a tervének, hogy

Csehszlovákia semlegességét nemzetközileg garantálja Svájc mintájára.

Valószínűnek tartjuk, hogy a prágai lapjelentés meafelel a valóságnak, mert Masaryknak régi terve már Csehszlovákia semlegesítése. Amennyiben sikerül a tudós és pacifista Masaryknak megvalósítania tervét, ez megkoronázása lesz annak hatalmas műnek, amelyen Masaryk évtizedek óta dolgozik.

Masaryk párisi fogadtatásáról a következő részleteket jelentik:

Szerdán délelőtt futott be az elnök különvonata Páris „Boulognei erdő“ nevű pályaudvarára. Az állomás épület pompásan fel volt díszítve, a Perronon Millerand elnök és Poincaré miniszterelnök vezetésével az egész miniszteri kar, Páris tanácsa és egyéb küldöttségek várták a vendéget. Ahogy a mozdony lassított, felhangzott az első ágyudördülés. A francia főváros százegy ágyulövésel üdvözölte a vendéget. Sűrű embertömegek üdvözölték a nyitott kocsiiban helyet foglaló két elnököt, akik az Elysee-palotába hajtottak. Onnan Masaryk elnök a városházára ment, ahol Lalou polgármester és Juillard prefektus üdvözölték, majd pedig az „ismeretlen katoná“ sírhelyét kereste fel, amelyre bronz pálmát helyeztet el.

Az ünnepi dinernél Millerand elnök hosszabb beszédet mondott, amelyben meleg szavakkal emlékezett meg a két nép közös történelmi emlékeiről és méltatta Masaryk elnök munkáját a háború alatt.

Biztosította Csehszlovákiát Franciaország változatlan barátságáról

és arról, hogy továbbra is a békeszerződések fentartására fog törekedni. A két állam közös politikájában azonban nincsen semmi, ami a többi dunai állam gazdasági talpraállását akadályozná. Fran-

Pierre végre türelmét veszítette.

— Mit jelentsen ez! — dörögte felém. — Micsoda kifogások ezek! Vagy talán a leányzó eretnek? Miért nem akar a leányzó feleségem lenni?

De hiszen én nem is vagyok leány! — kiáltottam olyan hangosan, ahogy csak torkomon kifért — és ezzel lerántottam fejemről a kendőt. — Pierre megdöbbenve, némán állt egy pillanatig, azután hozzám sietett, megtapogatott, de fájdalmas sóhajással hamarosan újra eleresztett és kezét az arca elé csapta. Az egész eskadron harsogó kacajba tört ki — és a pap is velők nevetett.

Bamberger Izsák itt rövid szünetet tartott az elbeszélésben — és az anyja akit bántott az, hogy a gyerek jelenlétében ilyen történeteket mesélnek, fölhasználta az alkalmat és közbeszólt:

— Ugy emlékszem, hogy néhány év előtt kissé másképpen beszéltél el az egész históriát. — Hát aztán?! — felelt Izsák ur és hamiskán hunyorgatott szemével, — évek során minden megváltozik. Néhány évvel előbb te is másképpen néztél ki.

— De egy megtörtént esemény nem hasonlítható egy élő archhoz — mondotta Jeti asszony, a czélt következetesen szem előtt tartva — egy elmúlt esemény olyan erősen meg van az emlékezetben, mintha kőbe volna vésvé.

— Na, — kiáltott Izsák ur, már kissé türelmetlenül, — hiszen egy szóval se mondtam, hogy az ilyen elbeszélés torat-Móse.¹⁾ Egy pontcskával több vagy kevesebb még nem árt a lelkiüdvösségnek. Különben is a legfontosabbat még el se mondtam: t. i. hogy amikor mint kémet lecsuktak, hamarosan sikerült meg-

¹⁾ Mózes törvénye, vagyis amin változtatni nem szabad.

ciaország is kívánja, hogy ezek az államok felvirágozzanak, de azt is akarja, hogy betartsák a békeszerződéseket, teljesítsék jövátelteli köteleseégeiket és önáltatás nélkül tegyenek le arról a gondolat-ról, hogy az erőszak és elnyomásnak véglegesen eltávolított uralma ismét megújítható.

Masaryk elnök válaszában megemlékezett arról, hogy

a csehek Párisban már a háború előtt is tüntethettek Ausztria-Magyarország ellen,

hogy Briand már 1916 elején hivatalosan elismerte a csehszlovák követelések jogosságát és hogy francia javaslatra Wilson elnök békepontjaiba Csehszlovákia megteremtését is felvette. Mindezzért

Franciaország jobban és rosszban számíthat Csehszlovákiára.

1870 után ötvenéves békekorszak következett. Legalább ilyen hosszú békeperiódus várható most is. Szükség van a békére, hogy a konstruktív munka eltüntethesse a világháború okozta általános elszegényedést és erkölcsi lezülést. *Általános kulturális regenerációt kell megteremteni.*

A külpolitikai programot a kisantant megalkotása jelképezi.

Lojálisan és fáradhatatlanul Középeurópa konszolidálásán dolgozunk.

Tudjuk, hogy ez nehéz probléma, de a nehézségek arra való, hogy leküzdessenek. Ebben a borzalmas, — nem! nem mondom borzalmas — ebben a nehéz krízisben a tekintély elismertetéséről és megerősítéséről van szó. Ezért becsülöm annyira az antantot és annak egyetértését. Ismétlem: nehéz feladataink vannak, de a Franciaországban és Franciaország vezetésével kötött béke egészséges előfeltételeket teremtett Európa rekonstrukciójára.

Tudom, hogy néhol Európa balkanizálásáról beszélnek. De a történelem törvényei és a nemzetek élete nem igazodik a hálókocsi utasainak kényelmi szabályaihoz. A modern tudomány és filozófia telfedezte az anyag apró részecskéit. Éppen így a politikában is felfedezték az ugynevezett „kis embert“ és a kis nemzeteket. Ez az új Európa egyik újdonsága.

Annak hangoztatása után, hogy az alapvető elvi kérdésekben teljes egyetértés uralkodik és hogy az Európa tagoldódásában mutatkozó némely tökéletlenséget békés meg egyezéssel ki lehet majd küszöbölni, Masaryk elnök Franciaország életetésével fejezte be beszédét.

szöknöm, mégpedig azért, mert a börtönör meglátta, hogy egy reggel töfilimet rakok és ebből megtudta, hogy én is zsidó vagyok, csak úgy mint ő. Ezt csak hadd hallja meg a gyerek — és tanulja meg belőle, hogy a jóisten sohasem hagyja el az igazi zsidót, aki hűségeselek megtartja a törvényeket és a töfilimjét mindig magával hordja.

De most a polyák vette át a szót és némi fontoskodással mondta:

— Ilyen dolgokat nem illik pénteken este elbeszélni. Sabeszkor¹⁾ az ember üljön jól terített asztal mellett és gondoljon Isten kegyelmére amit azokra áraszt, akik a sabeszt tiszteletben tartják. Ami pénzt arra költök, hogy a sabeszt illő módon megünnepelem, azt isten duplán vissza adja nekem, — amint hogy írva is van József Mokr Sabbat történetében, a zemirótban.²⁾ Ez a József vagy József tudniillik szegényember volt. De hétköznapi keresetének felét mindig félretette, hogy a Sabeszt illő módon meg tudja ünnepelni. Ha pénteken reggel bevásárolt, semmi sem volt neki elég jó és drága, isten nyugalomnapjának megünneplésére. De áttellenében lakott a gazdag Eliezer, aki nem törődött a Sabesztal, hanem ezen a napon is csak úgy dolgozott, mint akármilyen más napon, hogy vagyonát mentől jobban szaporíthassa. Folyton azzal gonyolta szegény szomszédját, hogy sohasem fogja valamire vinni, mert egyetlen napon fölemészti egész heti keresetét. Egyszer találkozott azután Józseffel és rendes szokása szerint most is csúfolódott vele és azt mondta: „Inkább arra legyen gondja, hogy öreg napjaira félretegyen valamit és lányának hozományt adhasson.“

¹⁾ Sabesz, helyesen sabat = szombat.

²⁾ Zemirót: szombati énekek.

(Folytatása következik.)

Az új

Kontómár

(Berlin,

sitójától.) Ber

uj rendszerén

ket mondják.

A márka

rohamos temp

valami közbe

fedezetű bank

célra alapítan

tikai átmeneti

meg ne akad

A gazdának j

olyanra, amih

ideadja mezög

az eddigi közé

miniszter, aki

mestere volt,

keresztül vitte

meghonosít

jöllehet igen

és politikusok

oldási formát.

A most ki

szert a papir

is torgalomban

ugynevezett „ar

lyekre fedezetül

szolgálnak. Ez

dóllár és a jobb

kereskedők és

ejtik meg számi

ben rendes giró

„kontómárka“-ban

A kontómárka

Az ilyen folyószá

fizetni, kivételes

összeg huszonöt s

A Reichsba

került az ugyne

amelyeket kétszáz

nak újból kibocsá

ezeknek az első k

éven belül fizeten

A kölcsönimletek

kában fizettetnek

a dollárnak át

Ezek az értékjegy

egy vannak forgal

Számitanak

adásával. Ezeket

amig az ugyneveze

törvény szerint fed

az értékjegyekre f

kereskedelmi és ip

gálnak. Közgazdasá

bizalom nem nyila

hocsátások iránt.

.....

Titokzato

S

A 48-as számú szo

és egy svájci

(Belgrád, ok

tójától.) A város

gyilkosságá kísérlet

nem lehetett kiden

számú szobájában

francia kapitány é

két idegen szobáj

sok hallatszottak

zete a szobába roh

lövéstől találya vé

sebesüléssel találták

A sulyosan sebest

rögtön sebesülése

ugyhogy arra a k

adni, volt-e még e

szobában. Carlier v

harmadik személyt

ban ágyán terdepelt

ablakon át távozott

megállapítani, vajjo

ablaka nyitva volt-e

át való menekülése

színiének, mert az

lon, a szomszédos k

szert is ugrania kelle

másokra és minden

mok felvirá-
tsák a béke-
telességeiket
a gondolat-
élegesen el-

lekezett ar-

u előtt is
zág ellen.

alosan ellis-
gát és hogy
tjaiba Csen-
ndezért

zámíthat

ak követke-
odus várható
konstruktív
sta általános
Általános
eni.

stant meg-

peurópa
k.

nebészégek
en a borzal-
as — eöben
tetésétől és
öm annyira
stem: nehéz
számban és
e egészeséges
struktúrája.

kanizálásáról
s a nem-
tasainak ké-
mány és fil-
sét. Éppen
ugynevezett
z új Európa

az alapvető
alkodik és
zó némely
lehet majd
z életésé-

a börtönör
rakók és
gyok, csak
eg a gyeren
bisten soha-
hűségesek
njét mindig

zót és némi

nteken este
jól terített
kegyelmére
tisztletben
y a sabszt
en duplán
írva is van
emirőtban.²⁾
egényember
lét mindig
a meg tudja
rolt, semmi
nyugalom-
ében lakott
t a Sabesz-
y dolgozott,
y vagyonát
n azzal gu-
nasem fogja
a főlemészti
zott azután
most is cau-
arra legyen
en valamit

Az új német értékjegyek

Kontómárka, járadékmárka, Dollaranleihe

(Berlin, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Berlini pénzügyi körökben a márka új rendszerének meghonosításáról a következőket mondják:

A márka vásárlóereje teljesen kimerült, rohamos tempóban valami megoldást kell találni, valami közbelső megoldást addig, amíg aranyfedezeti bankjegyeket bocsáthat ki egy erre a célra alapítandó nagy pénztintézet. A pénzügyi átalakítás első lépésében arra való, hogy meg ne akadjon a gabona- és burgonyaellátás. A gazdának jó pénzre van szüksége, lehetőleg olyanra, amihez nagy bizalma van és amelyért adja mezőgazdasági termékeit. Dr. Luther, az eddigi közlekedési és mostani pénzügyminiszter, aki ez előtt Essen városának polgármestere volt, ezt a politikát tolta előtérbe és keresztül vitte, hogy

meghonosítsák az ugynevezett járadék-márkát,

jöllehet igen komoly gazdaságügyi szakférfiak és politikusok elvetendőnek tartják ezt a megoldási formát.

A most kibocsátott pénzügyi rendelkezések szerint a papírmárka milliárdos bankóival továbbra is forgalomban marad, de emellett a Reichsbank ugynevezett „aranybankjegyeket“ bocsát ki, amelyekre fedezetül devizák és aranyra szóló áruváltók szolgálnak. Ez mindenképpen megállja a helyét a dollár és a jobb nyugati valuták mellett. A nagykereskedők és nagyiparosok ezzel a bankjeggyel ejtik meg számításait. A Reichsbank szeptemberben rendes giró-forgalma mellett még ugynevezett „kontómárka“-ban való folyószámlát nyitott.

A kontómárka a dollárnak egytizedét jelenti.

Az ilyen folyószámlák javára devizákkal kellett fizetni, kivételes esetben megengedték, hogy az összeg huszonöt százalékáig papírmárkát fizessenek.

A Reichsbank aranybankói mellett forgalomba került az ugynevezett aranykölcsön (Dollaranleihe), amelyeket kétszázmillió aranymárka értékben fognak újból kibocsátani. 1923 augusztusán történt ezeknek az első kibocsátása. A kölcsön tizenkét éven belül fizetendő vissza hatszázalékos kamattal. A kölcsöncímletek és kamatai azonban papírmárkában fizetettek vissza és pedig

a dollárnak átlagos berlini kurzusát véve alapul.

Ezek az értékjegyek apró címletekben ma is épp úgy vannak forgalomban, mint a bankjegyek.

Számítanak még az új „járadékmárka“ kibocsátásával. Ezeket jelzalogfedezettel biztosítják és még az ugynevezett „Dollarscheinokat“, birodalmi törvény szerint fedezik a német közjavak, ezekre az értékjegyekre fedezetül mezőgazdasági birtokok, kereskedelmi és ipari kezességi nyilatkozatok szolgálnak. Közgazdasági körökben egyébként nagy bizalom nem nyilatkozik meg az újfajta jegykibocsátások iránt.

Titokzatos dráma a hotel-szobában

A 48-as számú szoba titka. Egy francia kapitány és egy svájci kereskedő rejtélyes esete

(Belgrád, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A várost nagy izgalomban tartja az a gyilkossági kísérlet, amelynek előzményeit még nem lehetett kideríteni. A Palace-szálló 48-as számú szobájában nemrégiben megszállt Carlier francia kapitány és Iselli svájci fakereskedő. A két idegen szobájából egy este segélykiáltások hallatszottak és amikor a szálló személyzete a szobába rohant, a svájci kereskedő több lövéstől találva vérben fetrengett. De súlyos sebesüléssel találták ott a francia kapitányt is. A súlyosan sebesült Iselli vallomása szerint rögtön sebesülése után eszméletét veszítette, úgyhogy arra a kérdésre sem tudott választ adni, volt-e még egy harmadik személy is a szobában. Carlier viszont azt vallja, hogy egy harmadik személyt látott az elsötétített szobában ágyán térdelő, aki a lövések után az ablakon át távozott. A nyomozás nem tudja megállapítani, vajjon a szobának udvarra nyíló ablaka nyitva volt-e. A tettesnek az ablakon át való menekülése sem látszik nagyon valószínűnek, mert az egyetlen lehetséges utvonalon, a szomszédos háztetőkön keresztül, négy-szer is ugrania kellett volna egyik tetőről a másikra és minden ugrás életveszélyes.

A gyanu inkább a könnyen sebesült Carlier kapitány felé irányul, aki mellett csak az az egyetlen mentőkörülmény szól, hogy revolvert nem találtak a szobában, sem a környéken. Csak a kilőtt patronokat találták meg. Növeli az eset titokzatoságát, hogy mindkét sebesült vallomása szerint titkos diplomáciai misszióban tartózkodtak Belgrádban, Iselli nyolc nap előtt vasuton érkezett Svájcából, Carlier másnap repülőgépen érkezett meg Bukarestből. Ezt is gyanusnak találják. Iselli egyébként rövid vallomásában kijelentette, nem tartja Carliert, aki régi barátja, gyilkosnak. A két idegen nagyon gyanusán viselkedett Belgrádban, Iselli megbetegedett és egy francia orvos kezelte, de nem találta komoly betegnek. Carlier viszont senkit sem engedett be a közös szobába az orvoson kívül, sőt egyszer a szállodai

szobalányt is meg akarta vesztegetni, hogy az elutazni készülő svájci ne költse fel idejében.

Találtak egy morfiumpfeskendőt is a szobában. Carliert a rendőrség azzal is gyanúsítja — éppen a svájci betegsége miatt, hogy meg akarta lakótársát mérgezni. És csak mert a mérge nem hatott, határozta el magát a revolveres gyilkosságra. Mindez azonban csak feltevés. Van még egy nagyon gyanus bűnjel is, — egy fénykép — amely Carlier kapitányt Izelli feleségének ágyán ülve ábrázolja és az asszony szerelmes tekintettel nézi a kapitányt. Ez arra a feltevésre ad alkalmat, hogy a kapitány esetleg a svájci fakereskedőt azért akarta láb alól eltenni, hogy azután feleségül vehesse a gazdag asszonyt. A rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást és most a két idegen előélete után kutat.

Radics londoni akciója

Nem utasítják ki a horvát parasztpárt vezérét az angol fővárosból. A kormány és a sajtó foglalkozik a horvát kérdéssel

(Belgrád, okt. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lapok, pártállásuk szerint, több-kevesebb izgatottsággal tárgyalják Radics londoni akcióját. A kormányt támogató pártok azt a kívánságot fejezték ki, hogy a köztársasági párt vezetőjét kérjék ki az angol kormánytól, hogy ezzel működését a külföldön beszüntettnék lehessen tekinteni. Ez azonban Pasic minden erőlködése ellenére sikertelen volt.

Radics tegyebb levelei szerint — melyeket szorgalmasan küld párthíveinek Zágrábba — sikerült a horvát köztársasági parasztpárt vezérének magára terelni az angol politikai közvélemény figyelmét és ma már néhány függetlenebb irányú belgrádi lap is megállapítja, hogy Radics elérte a maximumát annak, amit Londonban elérhetett. Radicsnak sikerült ugyanis a külföldet informálni és személyével kapcsolatban a londoni lapok több ízben foglalkoztak a horvátországi és jugoszlávi politikával.

A belgrádi kormánynak az a kísérlete, hogy Radicsot Angliából kiutasítsák,

nem járt sikerrel, sőt használt Radicsnak, mert ezzel kapcsolatban az angol kormány is foglalkozott Radicsal. A brit kormány e tekintetben úgy határozott, hogy nem lát okot Radics kiutasítására és ezért nem háborgatja londoni tartózkodásában.

Hol lehet diktatura?

Dan Sever cikke a demokráciáról és a diktatúráról. Először szabadságot, parlamentárizmust és demokráciát!

(Bukarest, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti pártnak néhány nap óta Bukarestben megjelenő organumában, a „Romania“-ban, Dan Sever, a párt titkára és egyik legmarkánsabb egyénisége „Dictatura“ címmel figyelemreméltó vezércikket írt. Az érdekes cikket, amely meggyőző erővel világítja meg az ország belpolitikai helyzetét, itt adjuk:

A mi harcunk éles és engesztelhetetlen, erre rákényszerít bennünket, hogy szervezett bünnel állunk szemben. Valójában az a törvénytelen kormány, amely korrumpálja a jellemeket és megbénítja a munka hatalmát, maga a szervezett bűn, amely, hogy fentarthassa uralmát — ha ugyan fenn tudja tartani továbbra — a Rossz elvét kormányzási doktrínává magasztosítja.

A szervezett rosszal szemben csak a szervezett jó mérkőzhetik meg.

Bármennyi nemes érzés él az országban, bármennyire tiszta szándéku és kulturális a román gondolkodás és érzés, a szervezett bűn mindaddig uralmon marad, míg a faj erényei nem mutatnak tegyelmzett és szervezett szolidaritást.

A szervezetség alatt nem bankokat és alapokat értek, hanem áldozatokat, fegyelmet és munkát. Mielőtt a nemzet anyagi gazdagságát felmérnénk, fel kell becslnünk lelki értékeit.

Egy tudatos politikai pártnak éppen annyira kötelessége tisztán kikristályosítani alapfogalmait, mint a mennyire szent kötelessége a törvényességet helyreállítani.

A fogalmak pontos meghatározása a fontos, mert csak így kerülhető el a fogalom zürzavara.

Itt van például a diktatura. Egy szó, amelyet naponta olvasunk és hallunk. Akár olvasunk, akár halljuk, olyan érzéseink támadnak, hogy szinte mondani szeretnénk: ime valami új! Végre

Erre vonatkozóan Radics is küldött értesítést pártja vezetőségének és 18-iki levelében a következőket írja:

Pasic azt kérte a londoni rendőrségtől és a belügyminisztériumtól, hogy mint bűnöst adjanak ki. Ennek az akciónak az eredménye az volt, hogy már eddig is sikerült végrehajtanom tervemet, amelyet a horvát köztársasági parasztpárt vezetősége és a horvát népképviselő tagjai ismernek. Természetesen jól tudtuk azt, hogy Angliában való tartózkodásommal foglalkoznia kell az angol külügyminisztériumnak és ez alkalom és ürügy lesz arra, hogy az angol kormány, ha nem is formálisan, de

ténylegesen állást foglaljon a horvát kérdésben.

Pasicnak arra a követelésére, hogy engem utasítsanak ki Angliából, az történt, — amit már biztosan tudok — hogy az angol külügyminisztérium bekérte áttanulmányozás végett eddigi leveleimet. Ennek folytán biztos vagyok benne, hogy rólam nem mint Radics Istvánról, hanem mint Horvátország, sőt ami ennél is több, Szlovénia, Montenegró, Macedónia és Bosznia képviselőjéről lesz szó, vagyis mint olyan emberről, aki Jugoszlávia olyan berendezkedésére törekszik, amelyet Anglia is örömmel üdvözölhetne.

valami, ami nekünk hiányzik. Akik így gondolkoznak azt kívánják, hogy diktatura lángra pusztítsa Romániát. A diktatúráról azt hiszik, hogy új kísérlet, mert az ország csatlakozott és talán bele is fáradt a többi kísérletekbe. Rendről-rendre az összes országok kísérletet tesznek a diktatúrával, Törökország, Olaszország, Spanyolország, Oroszország, Bulgária. Miért ne majmolnánk mi is őket?

Mennyire könnyen sikerül azoknak begyepesíteni a koponyájukat, akiknek elsőrendű érdekük, hogy a koponyájuk begyepesedjék.

Lehet beszélni reakcióról ott, ahol előbb szabadság volt. De ahol sohasem volt szabadság?

Erthető, ha az az ország kívánja a diktatúrát, amely legalább is negyedszázadig tartó parlamentáris és hamisítatlan demokráciájú rezsim alatt keserűen csatlakozott reményeiben. De egy ország, amelyben kezdettől fogva csak személyi kormányok és személyi parlamentek uralkodtak, amelyeknek uralma csak ritkán volt elviselhető és még ritkábban jóakaratu? Egy előjogokra alapított rezsim, amely sohasem tett kísérletet a megyei és községi autonómia megvalósítására, amelynek nem volt tisztviselőstátusza, amely nem ismert a decentralizációt és amely alatt az ország most is a centrális diktatura jármát nyögi?

Ilyen körülmények között diktatúráról beszélni, vagy moral insanityt, vagy pedig a politikai fogalmak kevergetésében való részvételt jelent. Sem az alsóbb osztályok, sem a felsőbb osztályok diktatúrája — és jól értsük meg — a katonai diktatura

el nem tűrhető.

Ha arról van szó, hogy kísérleteket tegyünk, akkor kötelességünk a parlamentáris rendszer összes lehetőségét megkísérelnünk és csak a politikai szabadság anyagával való hosszú-hosszu kísérletek

után, amelyeknek esetleg tévedései is lehetnek, beszélhetünk majd a diktatúrához való visszatérésről.

A politikai küzdelmeknek

ne a diktatura, hanem a normális viszonyok helyreállítása legyen a céljuk.

Helyre kell állítanunk az egyensúlyt. Ha nem tudjuk az egyes osztályok és csoportok közötti harmónia megteremtésével, akkor az ezek közötti harc segítségével. Azt mondják, hogy a nép nem "érett" arra, hogy ki lehessen tenni a politikai erők szabad prédájának. Ez is fogalomzavart jelent. Ha szó lehet éretlenségről, úgy nem a középosztály és az alsóbb osztályok az éretlenek. A történelem tanítása világosan bizonyítja, hogy szerencsétlenségre mindig a vezető osztályok voltak az "éretlenek".

A mai valutapiac

A tegnapi üzleti élelenség után ma teljes ellanyhulás jellemzi a kolozsvári valutapiacot. Mindenféle valutában, főként azonban cseh és angol pénzekben, nagy kínálat volt, úgy hogy több tétel paritáson alul kelt el. Ennek az idegen valutáktól való szabadulási vágyának okát részint a lejhányban, részint a lej javuló tendenciájában kell keresni.

Osztrák koronát 332—335-ön, magyar koronát 140—142-n, cseh koronát 624—628-on, font sterlinget 960—962-n, francia frankot 12.85—12.90-en, svájci frankot 38.05—38.10-en, lírát 9.70—9.74-en, dollárt 212.5—213-as kurzuson adtak.

Oktober 19-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
14000—14200 belf. magyar koronát,
0.10.40—0.10.45 font sterlinget.
7.72—7.76 francia frankot,
2.58—2.60 svájci frankot,
0.46.76—0.46.80 dollárt,
10.20—10.22 olasz lírát,
33200—33500 osztrák koronát,
15.90—15.96 cseh koronát,

Valutapiac október 19-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1268, London 958, Newyork 212 $\frac{1}{2}$, Róma 971, Zürich 3815, Prága 628, Bécs 30.80, Budapest 110, Varsó 3 $\frac{1}{2}$.

Bukarest. Valuták: Napoleon 790, márka —, leva 203, török lira 128, font sterling 965, francia frank 1285, svájci frank 39, olasz lira 960, drachma 380, dinár 240, dollár 216, lengyel márka 3, osztr. korona 31, magyar korona 70, cseh korona 620.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 557 $\frac{1}{8}$ —558, London 2523.5—2524.5, Páris 33.35—33.35, Milano 2522.5—2512.5, Prága 1662.5—1662.5, Budapest 306—306.5, Belgrád 665—662.5, Bukarest 262.5—262.5, Varsó 6—6, Bécs 78.78—78.60, Bécs lebélyegzett —.

"SIRPINOL"

legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: tüdő- és hörghurut, köhögés, számarköhögés és tuberkolózis ellen. Mindenki kérje házi-orvosát, hogy "Sirpinol"-t rendeljen.

Rapható minden gyógyszertárban

Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt” gyógyszer-tára, Reghinul-Sásesc

Krébsz J.

bőrönd és sportcikk árúgyára

CLUJ

Strada Regele Ferdinand 77.
Gyár: Str. Bucovina 4.

G Y Á R T

Utazóbőröndöt
Férfi nyári divatövet
Football-labdát
Lábszárvédőt
stb.

Legolcsóbb beszerzési forrás!

UJ KELET

Megszüntetik a permiszrendszert

Csak petróleumra, aranyra, buzára és néhány elsőrendű közszükségleti cikkre kell permisz

(Bukarest, okt. 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Több ízben foglalkozott már az export-import bizottság Sassu miniszternek azzal az indítványával, hogy a kiviteli permisz, amely a legtöbb államban ma már ismeretlen fogalom, szüntessék meg. Eddig majdnem minden fontosabb árucikkre külön kiviteli permiszre volt szükség, amelyeket néhány hónappal azelőtt fokozatosan megszüntettek. A permiszekkel való kereskedés még csak egy évvel azelőtt is olyan méreteket öltött, hogy sok esetben a büntető hatóságoknak kellett közbelépni.

Hitler hadsereget szervez Franciaország ellen

A német reakció háborúra készül. Éhség és forradalom Németországban. A brüsszeli német nagykövet Jaspár miniszterelnökkel tárgyal. Stinnes a birodalmi kormány ellen

Drezda és Berlin konfliktusa

(Berlin, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német tragédia befejezése felé közeledik. A hatalmas birodalom bomlását az új kormány sem tudja megakadályozni, mert az éhség, mely egész Németországban urrá lett, felborítja az emberek békéjét, szélsőséges indulatokat ébreszt és forradalmi kitérőkhöz vezet. A szélsőséges eszmék propagálói ezt a bomlási folyamatot felhasználják a maguk céljaira. Egyik oldalon a kommunisták tejetnek ki hatalmas agitációt, hogy az éhezésbe kergetett és lelkiileg feldúlt embereket felhasználják céljaik szolgálatára, a másik oldalon a reakció még erősebben fegyverkezik és nemcsak a német nép béke után áhító tömegével, nemcsak a törvényes kormánnyal helyezi szembe magát, hanem harcot hirdet minden intézkedés ellen és vakmerőségében odáig megy, hogy

provokálólóg lép fel az antanttal szemben is,

amely egyedül mentheti meg Németországot az anarchiától.

Az események Németország reménytelen sorsának képét mutatják. Hoersch missziója Párisban, amelytől a német kormány legalább is pillanatnyilag a helyzet enyhülését várta, nem járt sikerrel. Poincaré elzárkózott a német kormány ohaja elől, mert a német kormány, ha nem is a maga hibájából, ígéretének nem tud érvényt szerezni a Ruhr-vidéken. Hoersch missziójával egyidőben

lépések történtek Brüsszelben is.

A brüsszeli német nagykövet Jaspár miniszterelnökkel jelent meg audiencián. Félórai tanács-

Drezda és Berlin harca

A Szászország és Berlin között kitört konfliktus komoly következményekkel fenyegeti a német politikai életet. Müller katonai főmegbízott, a központi kormány képviselője követelte a szász kormánytól a kommunista szervezetek feloszlását és Böltcher kommunista pénzügyminiszternek a kormányból való kiléptetését.

A berlini demokrata és szocialista sajtó ezt az eljárást

provokálónak és meggondolatlanak

deklarálja és helyesli a szász kormány elutasító válaszát, amelyet Müller ultimátumára adott. Hangsúlyozzák, ha a katonai megbízott saját iniciatívájából járt el, akkor le kell mondania, ha azonban Gessler hadügyminiszter utasítására történt az intervenció, akkor a szocialista minisztereknek ki kell lépniök a Stresemann-kormányból. Ha Berlin és Drezda között konfliktus fog kitörni, akkor az egész német munkásság meg fogja védeni a szász kormányt.

Hitler fegyverkezik

Münchenben Hitler egy ottani lap munkatársának nyilatkozatot adott, amelyben a többek között ezt mondotta:

— A passzív ellenállás megszüntetését a legnagyobb véteknél tartom az ország ellen. Bajországot ebbe sohase fog beleegyezni. Mi megszüntetjük az ellenállást és guillahaarcot indítunk, hogy felbőszítsük Franciaországot. Azonkívül

hadsereget szervezünk Franciaország ellen, van fegyverünk, ágyunk bőven, felvehetjük tehát a harcot.

Stresemannról is nyilatkozott Hitler. Megvetéssel beszélt róla.

Mindezeket az anomáliákat meg fogja szüntetni az a rendelet, mely a közeli napokban fog megjelenni. Az export-import bizottság legutóbbi ülésén ugyanis — Sassu ipar- és kereskedelmi miniszter indítványára — kimondotta a permiszrendszer megszüntetését. Kivételt képez csupán a petróleum, arany, buza és még két-három elsőrendű közszükségleti cikk kivétel.

A kereskedelmi miniszter tudomásul véve az export-import bizottság ezen határozatát, a napokban kibocsátja a szabad kivitelről szóló rendeletét.

közös után a miniszterelnök a királyhoz ment, akinek referált a német nagykövettel folytatott tanácskozásáról. A király elnöklésével minisztertanács ült össze, amiből arra következtettek, hogy súlyos és sorsdöntő Jaspár referátuma és elhatározásának nagy jelentősége lesz.

Düsseldorfi jelentés szerint Stinnes a francia nagybankok igazgatójával tárgyal a német nagyipar képviselőiben. Stinnes kijelentette, hogy

a német nagyipar nem szállít szemet a jóvátételi számlára,

bár erre szigorú utasítása van a birodalmi kormánytól. A német nagyipar garanciákat vár a birodalmi kormánytól és csak azután kezdi meg a szállításokat, ha a birodalmi kormány a szállítások értékét megtéríti. Míg a német nagyipar így taktikázik, maga a német nép az éhségtől izzva az egész országban rohamokat intéz az élelmiszerraktárok és élelmiszerüzletek ellen.

Berlinben ismét óriási éhségzavargások voltak.

A város több részén kifosztották a péküzleteket, a kenyeret az utcára dobálták, ahol az éhezők felosztották egymás között. Több pék minden élelmiszerkészletét önként ajánlotta fel. Gelsenkirchben a gyártelep munkásainak feleségei lázadtak fel, betörték a gyártelepre, megostromolták az igazgatóság épületét, ahol mindent összezúztak. Munkásférjeik számára nagyobb bért követeltek és élelmiszer beszerzésre bérelőleget. A rendőrség kénytelen volt közbelépni, fegyverét használta és

két munkást súlyosan megsebesített.

Drezda és Berlin harca

— Stresemann az utolsó három héten teljesen eljátszotta játékait előtűnk.

Ezután Thüringiáról és Szászországról beszélt:

— A bajor nemzetiek — mondotta —

fegyverrel fogják megtámadni Szovjet-thüringiát és Szovjetszászországot.

Három héten belül döntő eseményekről fognak hallani.

Igy fogadkozott a német reakció hangos vezére.

Németország nem bizik a népszövetségben

London, október 19. A „Daily News” szerint Stresemann német kancellár egy nyilatkozatában kijelentette, hogy Németországot a bizonytalan helyzet összeomlással fenyegeti. Németország már nem bizik a népszövetségben, mert sem a jóvátételt, sem a Ruhr-kérdést nem tárgyalta, holott ezek Németország sorsdöntő kérdései.

Ötszázlejes kalap az ügyészség előtt.

Egy kolozsvári gyógyszerész hat héttel ezelőtt ötszáz lejért kalapot vásárolt az egyik kolozsvári főtéri cégnél. Mivel a kalap karimája egy heti viseléstől elszakadt, a családott vásárló kérte annak kicserélését. Csere helyett azonban fehér cénával megvarták neki a szakadt karimát és tudomására hozták, hogy ne a karimájánál fogja ezután a kalapot, amikor köszön. A vásárló meg is fogadta a tanácsot, de néhány hét múlva kiszakadt a kalap teteje is. Erre újra az üzletbe ment, ahol ismét nem cserélték ki a kalapot. A gyógyszerész erre rossz áru kiszolgálása és régi árunak új áron való eladása miatt feljelentést tett a cég ellen az ügyészségnél.

Az Uj Kelet az napilapja Felelős szerkesztője Az Uj Kelet cikkjelölésére Felírói díjra 3000 forintban és Rador P. hirdetés

— A n Budapesti szövetség főnöke hogy az ottani

— A r restből jelentésben folyó r mány elé terjedt tábornok hadi utazott. Utazási tárgyalások f

— Ün

tére. Az Erdő irók szervezete pelte Heltai véron tartóztérmet egy serege, akik művészvilág részt. Az ujszölte Heltai az ünnepi k román ujsági letes beszéde Heltai Jenőt, viselőjét s be való személye meséiből leg román fordít vevők meleg, órákig marad

— Rose tik: Rosenthal gyógyulása egy Beszélőképesség

— Kolo

ért. Kolozsvár birtoka körül vári és fejező végrehajtása s bizottság ter szomszédos Kolozsvár vá kellő lépések gresszusán is tak el. A kor ezt a gazdasá alul. Ennek a azonban eddig tént. Most, h szóba került, újólag fog a hivni a város a terv kivétel Ebben a tárg ság tegnapi hított össze, akadályoztatás

— A sz

Kinos botrány vári Magyar S Dunai Rózi, a A közönség z színház operatá két a Toscát nás teljes rend zönség legnagyobb nézőtérén mar szereplőit ün Bércziné Dunai odament egy k nak hátamögé é ral megtámadta nem történt ha tódult és a kö a botrány telje oka, hogy az Bércziné egyik illő tapintatossá elejét vegye, a színházat. így sem akart

HIREK

***

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Feljels szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Felfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei fele évre 320 lei, egész évre 620 lei.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

***

— **A népszövetség főtítkára Budapest.** Budapestről jelentik: Erik Drumond a népszövetség főtítkára Magyarországra érkezett, hogy az ottani helyzetet tanulmányozza.

— **A román-orosz tárgyalások.** Bukarestből jelentik: Stanga ezredesnek a Tiraspolban folyó román-orosz tárgyalásokról a kormány elé terjesztett jelentése kizárólag Mardarescu tábornok hadügyminiszter tegnap Beszarabiába utazott. Utazása minden kétséget kizárólag a tárgyalások folytatásával áll kapcsolatban.

— **Ünnepi bankett Heltai Jenő tiszteletére.** Az Erdélyi és Bánági Kisebbségi Újságírók szervezte diszes bankett keretében ünnepelte Heltai Jenőt, aki néhány napig Kolozsváron tartózkodott. A Newyork-szálló külön éttermét egészen betöltötte a meghívottak serege, akik között a kolozsvári újságírói és művészcivilizáció képviselői teljes számban vettek részt. Az újságírók nevében Paál Árpád üdvözölte Heltai Jenőt. Heltai megindultan válaszolt az ünnepi köszöntőre. A vacsorán megjelent román újságírók nevében németnyelvű lendülettel beszédet Paukerov Leonárd köszöntötte Heltai Jenőt, a magyar humornak kiváló képviselőjét s bejelentette, hogy a kitünő íróval való személyes érintkezésének eredményeként messziből legközelebb egy kötetet valót fog román fordításban kiadni. A vacsorán résztvevők meleg, szeretetteljes hangulatban a késő órákig maradtak együtt.

— **Rosenthal állapota.** Bukarestből jelentik: Rosenthal kezelőorvosai szerint a beteg felgyógyulása egy hónapnál hosszabb ideig fog tartani. Beszélőképesége is fokozatosan vissza fog térni.

— **Kolozsvár harca a tarcsai gazdaságról.** Kolozsvár város határában lévő Tarcsa birtoka körül évek óta erős harc folyik kolozsvári és fejevári kizsákmányosok között. Az agrárreform végrehajtása során ugyanis az elsőfokú agrárbizottság tervbevette a birtok kisajátítását a szomszédos Fejevár község lakosai részére. Kolozsvár város tanácsa ez ellen megtagadta a kellő lépéseket s legutóbb a városok kongresszusán is erre vonatkozó határozatot fogadtak el. A kormány azt ígérte, hogy a városnak ezt a gazdaságát mentesíteni fogja a kisajátítás alól. Ennek az ígéretnak beváltása érdekében azonban eddig semmi komoly lépés nem történt. Most, hogy a terv kivitele ismét komolyan szóba került, a gazdasági bizottság elhatározta, újlag fog a kérdéssel foglalkozni és fel fogja hívni a város tanácsának figyelmét arra, hogy a terv kivitelét mindenáron akadályozza meg. Ebben a tárgyban a gazdasági ellenőrzőbizottság tegnapra a városháza tanácstermébe ülést hívott össze, az ülést azonban a polgármester akadályoztatása miatt nem lehetett megtartani.

— **A színházi kritikus és a kardalosnő.** Kinos botrány zavarta meg tegnap este a kolozsvári Magyar Színház előadását. A botrányt Bércziné Dunai Rózi, a színház egyik segédszínésznője okozta. A közönség zsufolásig megtöltötte a nézőteret, a színház operatársulata legnépszerűbb operák egyikét a Toscát játszotta. Az első és második felvonás teljes rendben pergett le a színpadon. A közönség legnagyobb része a felvonások után is a nézőtérben maradt, hogy az elsőrangú előadás szereplőit ünnepelje. A második felvonásközben Bércziné Dunai Rózi a közönséggel telt nézőtérben odament egy kolozsvári napilap színházi kritikusának hátamögé és a gyanútlan újságíró lovaglőostorral megtámadta. Természetes, hogy a támadás nem történt hangtalanul, a közönség egyszerre odatódult és a körülállók közbelépése akadályozta meg a botrány teljes elfajulását. Bércziné inzultusának oka, hogy az újságíró kedvezőtlen kritikát írt Bércziné egyik színpadi szerepléséről. Az újságíró, illő tapintatosságból és hogy a további izgalomnak elejét vegye, az inzultus után azonnal elhagyta a színházat. De a közönség felháborodása még így sem akart lecsöndesedni. A megbotránkozás

Hoesch beszámolt párisi tárgyalásairól

Feltárja Németország helyzetét. Poincaré elutasító válasza

(Berlin, október 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány ma hosszasan tárgyalta a francia elutasító magatartás által előidézett új helyzetet. Poincaré tudvalevőleg tegnap visszautasította Hoesch párisi német ügyvivő javaslatát. Hoesch referátumából kitér, hogy Poincaré előtt részletesen vázolta azokat a rendkívüli nehézségeket, amelyekkel a német kormánynak a Ruhr-vidéken meg kell küzdenie. Előadta, hogy Németország kész a nehézségek elhárítására és hajlandó tárgyalni arról, hogy a passzivitás abbahagyása után miképpen érhető el leggyorsabban a termelés és a munka újrafelvétele. A megszállt területeken uralkodó zilált állapotok feltétlenül megkövetelik, hogy

egyelőre csak abban nyilvánult, hogy a szinikritikust hangosan megéljenzte és valóságos vastapsal fejezte ki szimpátiáját iránta. De a kedélyek a harmadik felvonás közben sem esillapodtak le és amikor a harmadik felvonás elején Bércziné, a színpad mögül egy kis szöveget énekelt, az egész nézőtér füttyülésben tört ki. Az újságírószervezet az esettel kapcsolatban beadvánnyal fordult a színház igazgatójához, akit bizonyára legközelebb érintett az eset. Ezt abból is meg lehet állapítani, hogy még mielőtt az újságírószervezet beadványa az igazgató elé kerülhetett volna, a Magyar Színház színházi törvényszéke pénteken délelőtt rendkívüli ülést tartott, melyen Bércziné színházi botrány miatt a színház kötelékéből való elbocsátásra ítélte.

— **Érdekes házasságszédelgési per Ungváron.** Ungvárról jelentik: Az ungvári törvényszék most tárgyalja Liebermann Simon nagyszöllősi fogtechnikus váloperét. A per előzményei a következők: Liebermann Simon a múlt év júliusában feleségül vette Grünstein Jenő munkácsi nyomdatulajdonos Lili nevű leányát, akitől száztízezer korona hozományt kapott. Liebermann a két heti nászut után feleségét Budapestre vitte, ahol Moravcsik tanárral megvizsgáltatta. Később, mint állítólagos betegelműt, a Schwarzer-szanatóriumban helyezte el az asszonyt, akit onnan csak az apja tudott kimenteni. Az após látva, hogy Liebermann feleségétől szabadulni akar, egyezséget ajánlott föl, de kérte, hogy az egyezés lebonyolításáig a nő a hozományt letétbe helyezze. Liebermann erre azt felelte, hogy a hozományt a két heti nászut alatt teljesen elköltözték, majd az ungvári törvényszék-nél a házasság felbontását kérte. Az após erre a hozomány elsikkasztása címén feljelentést tett Liebermann ellen, akit letartóztattak, de néhány nap elteltével szabadon bocsátották. Kiderült, hogy a sokoldalú fogtechnikus régebben házasságot ígért egy Tabacsnik Bernát nevű budapesti kereskedő Berta nevű leányának. A leendő após fogmütermert rendezett be Liebermannnak, aki hat hónap után Nagyszöllőre költözött és a Budapestben hagyott menyasszonyáról tudni sem akart. Ez az ügy rabbi elé került, ahol Liebermann kijelentette, hogy Tabacsniknak tízezeröt száz korona kártérítést ad, — ha a Grünstein Livel való házassága „sikerül” fog. Liebermann később arra való hivatkozással, hogy nem kapott hozományt, megtagadta a pénz kifizetését. Erre Tabacsnik is bünvádi feljelentést tett házasságszédelgés címén. Az ungvári törvényszék szombaton tárgyalta a házassági bontóperét. A tárgyalás során Liebermann ragaszkodott a váláshoz. Az asszony tanukihallgatása alkalmával és normális viselkedésével intelligen nő benyomását tette. A térs, amikor a hozomány szóba került, hajlandó mutatkozott arra, hogy arról tárgyaljon, de csak akkor, ha a feljelentők visszavonják az ellene beadott bünvádi feljelentéseket és az ügyet polgári per útjára terelik. Grünstein a kérés teljesítését a hozomány deponálásától tette függővé. Liebermann azonban a feltételről hallani sem akart. A törvényszék a tárgyalást további tanúk kihallgatása céljából elnapolta. A bünvádi eljárást megelőző vizsgálat folyamatban van.

* **Wolf Sámuel** közismert eluji cég a Str. Reg. Maria (v. Deák Ferenc-u.) 28. sz. alatt üzletét teljesen újraszervezte. Legelsőrendű külföldi kapcsolatoknak megteremtésével nagyszabású szövetraktárt létesített, hol úgy nagyban, mint kicsinyben állandóan beszerezhető a legjobb minőségű angol, skót, cseh gyártmányú stb. szövetek a legjutányosabb árak mellett. Megtekintés vételkötelezettség nélkül. A cég: Societate Internationala pentru Comerciu cu Stofa si Lanarie.

a francia és német kormányok együtt tárgyaljanak.

Másképpen Franciaország kívánsága, a január 14-ike előtti állapotok visszaállítása lehetetlen.

A referátum további részében Hoesch előadja, vázolta Poincaré előtt azt is, hogy Németország ezidőszakra képtelen a szén- és kokszzállítások megfizetésére.

Poincaré válaszában kijelentette, neki közömbös mindaz, amit Hoesch előadott, közömbösök voltak előtte a birodalmi kormány utasításai is, neki csupán a január 14-ike előtti állapotok visszaállítása lényeges. Míg ez nem történik meg, nem járul hozzá ahhoz, hogy a jóvátételi bizottság a német javaslatokat tárgyalás alá vegye.

— **Antiszemita vezér lakodalma — kóser étteremben.** Dorna-Vatráról írják az „Aurora”-nak ezt a nem mindennapi történetet: Dorna-Vatra primárja, Forfota Nicolae, a bukovinai fascista mozgalmak idejében vezető szerepet játszott. A peszach ünnepek előtt a kis városka zsidóságát állandóan pogromigérekkel rémítette. A dorna-vatrai zsidók némi pénzt gyűjtöttek össze a primárnak és így a pogrom elmaradt, de a Forfota továbbra is antiszemita szónoklatokkal ijesztgette az újdöcsöket. Hétfőn azután esküvőre készült a primár. Nagy lakodalmat akart csapni és kegyesen megengedte, hogy a lakodalom költségeihez a városka lakossága is hozzájáruljon. Körlevelekkel tisztelte meg a város zsidó kereskedőit és kocsmárosait és természetbeni hozzájárulást kért tőlük. Kítől ételt, kítől italt. A zsidó kereskedők — mit tehettek volna? — adtak. Az antiszemita vezér jutalma nem is maradt el, meghívta lakodalma a városka egész zsidóságát. Hogy pedig az a kevés zsidó, akinek bátorsága volt elfogadni a megtisztelő meghívást, jól érezze magát, az antiszemita vezér kóser étteremben rendezte meg lakodalomát. Cuza nem lesz túl büszke alvezérére!

* **Köszönetnyilvánítás.** Mindama k. ismerőseink, kik egyetlen kicsiny leánykánk temetésén résztvettek és mélyszégyes nagy bánatunkban osztoztak, fogadják hálás köszönetünket. Dr. Szarvas és családja.

— **A jótékony szélhámosa.** A kolozsvári rendőrség belügyminiszteri rendelet alapján betiltotta a gyűjtéseket. Ennek dacára a közönség köréből állandó panaszok érkeztek a rendőrséghez, hogy ismeretlen urinők a rendőrség és a városi tanács nevében gyűjtenek. A rendőrségen csodálkozva értesültek, hogy a rendőrség gyűjtést rendez s azonnal megindították a nyomozást annak megállapítására, hogy kik azok, akik visszaélnék a hatóság tekintélyével. A nyomozás eredménnyel is járt, amennyiben kiderült, hogy egy D. Ilona nevű harmincöt éves volt tisztviselőné „gyűjt” a rendőrségnek s már hónapok óta a gyűjtött pénzből tartja fenn magát. D. Ilona egy rendőrségi aktáról kivágta a rendőrség pecsétjét s olyan ügyesen ragasztotta egy iv üres papírra, hogy senki sem vette észre a hamisítást. A jól öltözött szélhámosnő a lehető legnagyobb nyugalommal zsarolta végig a kolozsvári üzleteket s a hadiárvaalap javára kért adományokat. Ugy szintén megszerezte a városi tanács bélyegzőjét is s így kétféle címen is követett el visszaéléseket. A rendőrség letartóztatta a szélhámosnőt, aki előadta, hogy nem tudott állást kapni s a nyomor kergette a bünbe.

* **Orvosi hír.** Dr. Szarvas Jakab ezuton tudatja, hogy fogorvosi rendelőjének vezetését már személyesen átvette.

— **Társaskirándulás Palesztinába.** Nagyváradon vállalat létesült palesztinai társaskirándulások rendezésére, oly célból, hogy a tömeges utazás előnyeit kihasználva, az utat minél olcsóbbá és kellemessé tegye. A vállalat első rituális étkezésére berendezett hajója a jövő kora tavasszal indul. A kirándulásban résztvenni óhajtokat kérjük, hogy címeiket közöljék, hogy a vállalatnak a napokban kiadandó prospektusát címekre elküldhesük.

Zsidó Nemzeti Szövetség, Kolozsvár.

* **Szamosvölgye** közönsége figyelmét felhívjuk a női és férfi ruha és kabátkelemék óriási választékára, vászon- és kelengyekülönlegességekre nagy raktárára, mely *Désen Birónál* van.

KÖZGAZDASÁG

A Banca Nationala nem bocsát ki újabb bankjegyeket. Bukarestből jelentik: A sajtó az utóbbi napokban állandóan azzal a tervvel foglalkozott, amelyről a pénzügyi körökben és hetek óta beszéltek, hogy tudniillik a Banca Nationala legközelebb a kormány intervenciójára újabb bankjegyeket bocsát ki, hogy ilyen módon könnyítsen a nagy pénzühiányon. A „Dimineata“ interjú közöl Oromolotól, a Banca Nationala kormányzójától, aki hangsúlyozta, hogy a nemzeti bank semmiféle bankjegykibocsátást nem tervez és nem is fog eszközölni. A készpénzühiány orvoslására bizonyos intézkedések szükségesek s ezekről folynak most tárgyalások, de ezek az intézkedések nem függnék a Banca Nationalától, hanem az államtól.

Amerika érdeklődik jugoszláv áruk iránt. Belgrádból jelentik: Az Északamerikai Egyesült Államok nagykereskedői az utóbbi időben élénk érdeklődést mutatnak az egyes jugoszláviai exportcikkek iránt. Az amerikaiak részéről különösen az aszaltszilva, alma, körte, dió, bab, különböző állatbőrök, butorfa, ólom és más cikkekre nézve mutatkozik véltkedv. Az amerikaiak kedvező árakat ajánlanak és különösen nagyobb mennyiségű szilvát vásárolnak Jugoszláviában, dacára annak, hogy Kaliforniában nagymennyiségű szilva terem. A kaliforniai szilva azonban árban nem versenyezhet a jugoszlávival.

Jóváhagyott működési engedélyek. Bukarestből írják: A speciális gazdasági bizottság tegnapi ülésén újból számos erdélyi bank és iparvállalat működési engedélyt hagyta jóvá.

A bukaresti molnárok a liszt kivitelért. Bukarestből írják: A fővárosi malomtulajdonosok küldöttségben járultak a kereskedelmi minisztériumhoz, ahol előadták azt a kérésüket, hogy a pénzühiányra való tekintettel a kormány tekintszen el attól a megszorító rendelkezéstől, amely a Bukarestben gyártott lisztajtákat, főleg a kenyérlisztet, megtiltja kiszállítani a városból. A malomtulajdonosok, akik nagy kiadásokkal küzdenek, de pénzt a leszállított lisztért is csak hónapok múltán látnak, a vidékről kedvező ajánlatokat kapnak prompt fizetésre. Ez lehetővé tenné számukra az őrlés intenzív tételét is. Dr. Costinescu vezérigazgató, aki fogadta a küldöttséget, kijelentette, hogy az ügyel behatóan fog foglalkozni, mert belátja, hogy ez nem egyedül a bukaresti malomtulajdonosok érdeke, hanem az ország közgazdasági életére is fontos, hogy a malomipar ne szenvedjen üzemi bajokat. Egyelőre, amíg a minisztertanács ebben a kérdésben nem határozott, elrendelte, hogy tizenhét vagon lisztnek a fővárosba való behozatala ellenében tíz vagon vihessenek ki. Ez az arány természetesen korlátlan mennyiségű lisztre áll fenn. A behozatali kötelezettség feltétele természetesen csak átmeneti jellegű.

Az orosz tojásexport. Berlinből jelentik: Az orosz szovjetkormány a napokban szerződést kötött egy hamburgi céggel, amely Pétervárot tojás-kiviteli vállalatot létesít. A vállalat alaptőkéje harmincezer font sterling, amelynek felét az orosz kormány jegyezte. A cég orosz tojást fog a nyugati országokba exportálni és ilyen módon konkurrens lesz azon országok tojáskereskedelmének, így Romániának is, amelyek eddig a nyugati országokat, Svájcot és Németországot látták el tojással.

**Önmaga ellen vét,
Nagy és Szilágyi.**

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Bariju (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

**Göcsémök, kisgyermek-
kek ideális ápolószere a**

Flegler Gy. Cluj

Műipari festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb szobafestés, zománcfényezés és mázolás

Legújabb tapéták! Féregirtás!

**Gyermek-
kabátok 800
lejtől, boák
900 lejtől
feljebb**

Izrael Dezső szücsáruháza

Cluj, Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35

Legújabb szőrmemodellek raktáron!

**Szőrmék
átalakítása
és festése
a legújanyo-
sabb árban**

SPORT

Ki jelentette fel Bornsteint? Kaptuk és közreadjuk a következő levelet: Az Uj Kelet tekintetes Szerkesztőségének, Helyben. Becses lapjuk tegnapi számának sportrovatában olyértelmű közlemény jelent meg, mintha Bornstein Haggibbor-játékos ellen én adtam volna be a feljelentést az FSSR-hez. Erre vonatkozólag kijelentem, hogy nekem tudomásom sem volt róla, hogy Bornstein ellen eljárást indítottak és elítéléséről is csak tegnap este értesültem. Akik sportmultamat ismerik, meg vannak győződve, hogy nem szokásom ilyen driblik alkalmazása. Kérem a tisztelt Szerkesztőséget, hogy soraimnak b. lapjában helyet adni szíveskedjék s maradok tisztelettel Nagy Ádám.

Ma indult az Universitatea külföldi túrája. Az egyetemi csapat külföldi túrája a megvalósulás stádiumába lépett. A szimpatikus egyetemi labdarúgók a ma esti gyorsvonattal utaznak el a nagyszerű turára Jugoszlávián keresztül Olaszországba, hol Milánó lesz a tura első állomása. A turán a következő játékosok vesznek részt: Lázár, Albisy, Cirlea, Ratina, Curea, Deutsch, Corcan, Giurgiu, Guga, Bonciucut, Grant, Hatiegan, Huza, Nichulin. A csapatot dr. Vatian Sabin futballintéző és dr. Popescu Iván kísérik.

A zürichi Hakoah rekordgyőzelme. A zürichi Hakoah bajnoki mérkőzése során 10:2-s rekordgyőzelmet aratott a FC Waliszen ellen.

Felhívattak a Haggibbor összes játékosai, hogy a ma esti játékosértekezleten pontosan nyolc órakor jelenjenek meg a Nemzeti szövetség Ferenc József-ut 48. szám alatti helyiségében. Az intézőség,

ALAPITVOTT
1873

SEEMANN

ÉPÜLET, MŰLAKATOS, VAS- ÉS RÉZ-
BUTOR, JÉGSZEKRÉNY, KOVÁCS-
FUVÓ ÉS MÉRLEGGYÁROS
KOLOZSVÁR

Ugyanott eladó egy 6. cséplőgarnitúra
elevátorral vagy anélkül

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszebb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszék!
Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

**Ha művészi kivitelű
fa vasbutort**

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit
Asztalosok furnírzükségeiteket legolcsóbban itt szerezhetik be

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat d. u. 3-kor: Hazudik a muzsikaszó. Sorozatszám 81.

Szombat este 8-kor: Makrancos hölgy. (A Shakespeare-ciklus harmadik estéje.) Premierbérlet 13. szám. Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. Sorozatszám 82.

Vasárnap d. u. 3-kor: Babavásár. Sorozatszám 83.

Valóságos slágerhét a mozgókban. Alig indult meg a valóságos filmidény, a mozgók igazgatósága olyan nagy dolgokkal lepte meg a közönséget, hogy az emberek azt sem tudják, hogy melyik mozgó műsorát nézzék először meg. **A Select-mozgóban** egy irodalmi nivón álló francia mestermű, Roger la Honte (Mikor a bírák tévednek), Jules Mary hasonnevű regénye után fel dolgozott filmkolossz, nyújt a látogatóknak igazi műélvezetet. A filmkolossznak nemcsak hét felvonásból álló első része, hanem egy pompás vigjáték is fut. Ez a rész keddig bezárólag marad műsoron és a második rész 24-én, szerdán fog műsorra vétetni. Míg a Select (volt Egyetem) mozgóban a közönség irodalmi élvezetet talál, addig az **Uránia-mozgóban** egy merészségében páratlanul álló filmóriás. A néma óriás címmel vonz óriási közönséget. Nemcsak a film érdekessége, hanem azon tény is, hogy egyszerre két rész tíz óriási felvonásban megy, hat vonzó erővel az élvezetet keresőkre. Az **Apolló-mozgó** is kitünteti magát a Bare cirkusz titka című kitűnő világlágerrel, melynek főszerepét Harry Piel játsza. Ugy látjuk, hogy a mérsékelttel telemelt helyárok meg van a kellő hatásuk és a mozgók igazgatóságát arra ösztökélte, hogy jobbnál-jobb filmek kerüljenek műsorra. A közeli napok számtalan meglepetést fognak a közönség részére hozni, mert olyan filmek vannak biztosítva, melyek minden várakozást felülmúlnak.

Moravetz Karácsonyi

Albuma

Mindenütt
kapható!!

az idei karácsony szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincegy válogatott művet tartalmaz. — Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

**KÖTÖTT ÁRUK
LEGOLCSÓBB
BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA**

HELIOS

Főtér 7.

Szvetterek, kötött ruhák, jumperek, sálak, harisnyák és keztyűk. Jumpergyapjuk minden színben

Eredeti gyári árak!

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc.: Juveara, Cluj

Ékszerárugyártás, nagykereskedés

Fogászatil arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina-beváltási

Kienzie és Schwarzwaldi órákban, valamint kineazüst tárgyakban nagy lerakat.

Csak viszontelárusítóknak!

Devizák

Devizák	Tem
Zürich	3780
Newyork	2111
London	955
Páris	1265
Milano	962
Prága	628
Béijódi magyar korona	
Külföldi magyar korona	
Belgrád	240
Varsó	
Bécs	334

A „Kadima Nyorvénesei ezennel meClujon. Str. Bar n L szerkesztőségének he 28-án d. e. 10 órakor t résztvegyenek, melyn

1. Az igazgatóság 2. Határozat hoz vagy felszámolásának 3. A felszámolás hozatala az igazgató felszámoló megválas megállapítása.

A részvények letzető igazgatójának he 10. szám alatt.

Cluj, 1923 októbe

Telefon: 10-23

Márt

Leguj

Engros

NORDD

Rador 384

**Brém
Ameri**

Az utazást teljesen u kabinokból áll 2 és 4 Diktalan tájékoztatás.

Bejárat a P

Or

Telefonszámok: 8-

Timiso

„Korona Szálloda“, a

Manometer

**KERES
FIGYEL**

Külföldi gyári lerakato választékban fehérraru, Hoszenzeugok, férfi szöv

KÉRJ

Devizák	Erdélyi pénzpiac 19-én					
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3780-70	38-3785	3795-80	38-3785	38-3780	38-3785
Newyork	211 $\frac{1}{2}$ -10	—	211 $\frac{1}{2}$ -10	212-10	—	211 $\frac{1}{2}$ -10
London	955-50	965-50	—	954-48	—	955-50
Páris	1265-55	—	—	—	—	—
Milano	962-50	—	—	965-60	—	—
Prága	628-24	628-25	—	625-22	—	—
Bécsi magyar korona	—	141	140	142	—	—
Kisbéri magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	240	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	334-38	—	—	333-37	—	—

Kereskedelmi és ipari nyomtatványokat:

körleveleket

cégekártyát

levélpapírost

számlát

legolcsóbb árban feltűnően elegáns kivitelben készíti a Kadima Nyomda Rt.

Zsák Zsineg Kötél

HAVAS DEZSŐ TIMISOARA

Fabrică de case de bani
Geldschrank-Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO. TIMIȘOARA
Str. Timofei Cip. (Pattyány-utca) 3. szám
Telefon 12-68

Képviseletek Erdély részére kerestetnek

Meghívó

A „Kadima Nyomda és Kiadóvállalat Rt.” részvényesei ezennel meghívottnak, hogy a társaságnak (Cluj, Str. Bar. n. L. Pop 10. sz. alatt, az „Uj Kelet” szerkesztőségének helyiségében 1923. évi október hó 20-án d. e. 10 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésén résztvegyenek, melynek tárgysorozata a következő:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság helyzetéről.
2. Határozat hozatala a társaság átszervezésének vagy felszámolásának kérdésében.
3. A felszámolás elhatározásának esetén határozat hozatala az igazgatóság felmentésének tárgyában, a felszámoló megválasztása, hatáskörük és díjazásuk megállapítása.

A részvények letételének helye a társaság ügyvezető igazgatójának helyisége. Cluj, Str. Baron L. Pop 10. szám alatt.
Cluj, 1923 október hó 9.

Az igazgatóság

Vágott és vágatlan tűzifát
vagon, öl- és mázsátételekben, ugyszintén
meszet, cementet, gipszet

legolcsóbban szállít a

CALCIT MŰVEK R.-T.

Cluj, Str. Dragalina (v. Fellegvári-ut) 9.
Telefon interurban: 11-06

Egy m³ oltott mész 400 lej

Fabre-Line

FRANCIA HAJÓZASI TÁRSASÁG

Közvetlen vonalak — átszállás nélkül —
Constanța-Newyork
között és tranzitó Kanada felé.

A „MADONNA” hajó indul október 8-án.

Külön hajójáratok
Constanța-Jaffa-Marseille
között.

A „BRAGA” gőzös indul október 6-án.

Információk és jegyek kaphatók:
Fabre Line Bukarest, Pasagiul Comoedia

Felvilágosítást nyújt még: Reclama Cluj, A. Iancu 3.

Telefon: 10-25. Sürgőnycim: Mártonffypelz

Mártonffy Testvérek szücsök
szücsáruháza Cluj, Piața Unirii 20.

Legujabb szőrmemodellek állandóan raktáron!

Sportkabátok 2-3000 Lejtől feljebb.
Állandó szőrmekiállítás!

Mindennemű prémbőrök, feldolgozott szőrmeárak nagyban és kicsinyben.

Engros Endetail

NORDDEUTSCHER-LLOYD ★ F. MISSLER

Radar 384

Bréma-Amerika **Bréma-Amerika**

Az utazást teljesen újépített hajóinkkal tesszük lehetővé, melyeken a harmadosztály is elegánsan berendezett kabinokból áll. 2 és 4 személy számára. Elsőrangú német konyha. — A hajókon magyarul és németül beszélnek. Díjtalan tájékoztatás!

A NORDDEUTSCHER-LLOYD nagyromániai vezérképviselője:

Bucuresti, Calea Griviței 130.

Bejárat a Pelian-utca sarkán [Bratu-szálloda alatt] és ennek fiókjai:

Oradea-Mare, Bulevardul Regele Ferdinand 7.

Telefonszámok: 8-26, 9-88 [A hivatalos jegyirodában] Tel Sürgőnycim: Menetjegyiroda
Ugyanott vasúti jegyek kiadása úgy a bel-, mint a külföldre.

Timisoara „Korona Szálloda”, a vasúttal szemben **Minden felvilágosítás díjtalan** **Cernăuți** Kochanovskig. 3., Botinianeau-házban

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementtörcserepek, betontéglák, üreges betonblokkok, cementterazzo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutygyűrűk, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpalagyári berendezések, l-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlisták és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kérjük raktárunk megtekintését!

Manometert, mindenféle mérőműszereket készítenek és javításokat vállal: **Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.** Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE

Textil-Import

engros áruház megnyílt

Legolcsóbb bevásárlási forrás!!
Óriási nagy választékban fehéraru, Frenchek, zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek, flanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok.
Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga (volt Zöldia-utca) 6.

K É R J E N * „ F I G A R O ” * C S O K O L Á D É T

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetést egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lei. Legkezebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jelleg hirtetésekre semminem felvételét nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehető át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Ki fizet legtöbbet aranyért, briliánsért. „Splendid” ékszerüzlet, Cluj, Str. Barițiu (Malom-u.) 16. 6335

Vidéki nagy bánya és fűrdővárosban egy nő és férfi divatüzlet lakással együtt eladó. Cím a kiadóban. 6345

Házvezetőnek ajánlkozok regátba, perfektil tözni tudó intelligens izr. nő. Cím Arad, főposta postrestante. „M. I. házvezető” 6374

Stern Samu, a kolozsvári női paroskola volt szakantatója, ahol 20 éven keresztül tanított, magániskolát nyit ruhavarrásra, szabászati szakosztállyal, lakásán, Str. Radu 9. sz. (v. Bocska-u.) Jelentkezni lehet bármikor. 6385

Lehetőleg bank-szakmában jártas, magyar és román nyelvet írásban és szóban bíró nőien

tisztviselőt keres

azonnali belépésre a Medgyesi Általános Takarékpénztár Rt.

Szeszszakmában 40 éves praxszissal rendelkező 50—60 év körüli zsidó ember, ki likörgyártásban, valamint borkezelésben jártas, raktárnoki v. más megfelelő állást keres lehetőleg Clujon. Megkereséseket „Szakértő” jellegre a kiadó továbbítja. 6361

Berendezett tűzifarak-táram fejlesztéséhez pénzes társat, esetleg finanszírozót keresek. Cím a kiadóhivatalban. 6391

Textil paraszatru szö-vőfonalban jártas, kirakat-rendezéshez értő segéd felvétetik, Gottlieb, Piata M. Viteazul 34. 6392

Teljes „Pallas” lexikont veszek. Ajánlatokat „1600 lei” jellegre a kiadóba kérek. 6404

A Zamfirescu timisoarai és bucaresti gyarak bon-bon és esokolade aruinak a cluji piacon való eladása-ára ügyes, a fűszerszak-mában bevezetett helyi ügynököt keresek. Szives ajánlatok a következő címre küldendők: Gold-mann Adolf, a Zamfirescu gyár vezérképviselője Timisoara, Bonnaz 14. 6402

Egy temesmegyei nagy-községben eladó egy eme-letes ház nagy üzlethelyi-ségekkel. Bővebbet a ki-adóban. 6403

Vidéki jóforgalmu ve-gyeskereskedést keresek megvételre 50 ezer lejig. Juhász Mihály Dej. 6401

Wesztfriedné kalap szalonjában

Str. Minerva (v. Schütz János-u.) eredeti modell-kalapok kaphatók.

Alakitást vállalok.

Középkori kereskedő raktárnoki vagy más meg-felelő állást keres. 50 ezer lej övadékkal rendelkezik. Lakner, Dej, postaudvar. 6401

Három éves fiugyer-mekhez németül is be zelő fiatal leány vagy idősebb hölgy délelőtti és délutáni sétáorákra kerestetik. Ér-deklődni reggel 8—10 kö-zött: Hirsch, Str. Sincal 2. parterre 1. 6399

Belvárosban öt szoba konyha, fűrdőszoba és mellőkhelyiségekből álló szép ház 450.000 lejért eladó. Megbízott Danzin-ger ügynöksége, Szent-egyház-u. 20. 6390

Ingyen!

Ingyen nap a DICK

áruházban
Cluj, Str. Reg. Maria
5.

A mai naptól kezdődő és november

31-ig

tartó nagy alkalmi vásárunkból

1

napi vásárlása a fizetett vásárlási blokk felmutatása után teljesen

ingyen levásárolható,

ha a vásár befejezése után kisorsolt és megnevezett

ingyen nap

szerezte be szükségletét.

Eladásra kerül, míg a készlet tart:

November 31-ig

25 ⁵⁰	10000 mtr. Karton v. .... Delén	25 ⁵⁰
32 ⁵⁰	10000 mtr. Angol ten- ..... nis flanel	32 ⁵⁰
36 ⁵⁰	10000 mtr. Sárga vászon	36 ⁵⁰
49 ⁵⁰	10000 mtr. Migonia szö- ... vet duplaszéles ...	49 ⁵⁰
15 ⁵⁰	10000 pár női téliha- ..... risnya	15 ⁵⁰
69 [—]	5000 darab Tricot ing	69 [—]

November 31-ig

Vásárlási blokkok megőrzendők!

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

KEPES ELEK orvosi kötszerész Oradea-Mare

Női és férfi övszerek nagy raktára

HAS-PASSAGE — SAJÁT KÉSZÍTÉSŰ SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK, MŰLABAK

ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.

TIMIȘOARA—TEMESVÁR

KIRALYI UDVARÍ SZÁLLITÓK

GYÜMÖLCSPÁLINKA TER-MELÉS, BORNAGYKERESKE-DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364

RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE

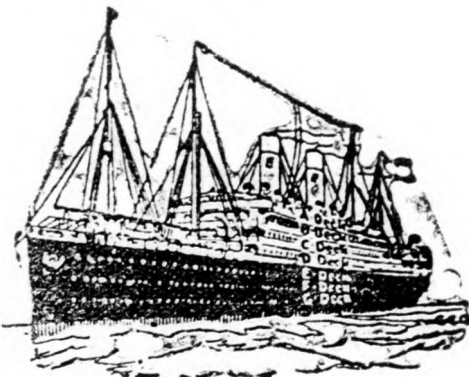
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADAPARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli luxuszöszökökkel, amelyek Constanța kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pireu és Palermo érintésével direct New-Yorkba.

Átszállás, vesztetgár nélkül. Az utazás tartama 16 nap. Az utazás vonalainkon a legelőnyösebb, 50%-kal olcsóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

Értesítés:

„Constantinople” luxuszöszö érkezik november 1-én, indul november 3-án

Kajutok, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Tel. fon: Szer- és kiadóhivatal Zs. N. Sz.

A kéziratok ki szerkesztőség- zendők. Kézira- adunk v

Cluj-Kolozsv

A nyugodt

(Bécs, o

Két nap vála- menti választá- tól délután ö- urnák elé, ho- les tagjait. A- választási agit- napokban va- viszonylag bé- és oszlopok plakátok töm- órájában ujal- számítása szer- félmillió plak- Félmillió szit- sogja a derék- szociáldemokra- szocialistákra, pártra, szava- tovább fantas- derék bécsi po- harc és jelszó- derős jókedvé- vörös óriást, a- nak a lelkeket Habsburg kor- táknak. A vál- még volt némi- között is, de n- és a jelszó ism- ugyis egyreme-

Izgatottsá

helyiségekben é- it aztán annál- kosás, ideges, járás-keles, iró- hegyek minden- Kora reggeltől- násig feszített- képviselőjelölte- sürögnek, forog- és hivatalnoklá- óta megszakítás- tók neveit, neh- dolgozottak sor- tanácskozássa- férfiai, új trükk- ki, miként lehe- a pártnak meg- az elnöki szobá- pillanatra se ke- ben új plakátot- szembenülő kisa- ben ugyanez a- milliárdokat em- pártok szolgál- is dolgozik telj- szolgáltatás nélk-

A bécsi sa- képéből és külö- éktelenül a tulz- gyanutlan olvas- elrejtettebb hir- találkozik. Leg- azonban a válas- gyűlések. Bécsbe- nagyobb termék- összejövetelek cé- senyre, se más k- helyiséget kapni. valóságos óraren- egy-egy nagyobb- ben délután háro- négytől ötig a- hatig pedig a ci- pártok utolsó és